

Egil Baumann er musikkviter og skriver om klassisk musikk i Musikkmagasinet hver fjerde uke

BAUMANN-VARIASJONER

RAGNHILD HEMSINGS NORDISKE TONE: Verken kjølig eller karrig.

FOTO: MORTEN LINDBERG

Nordisk tone, finnes den?

STORE NORDISKE

Ragnhild Hemsing Tor Espen Aspaas

«Northern Timbre»
Grieg: Fiolinsonate nr. 3
Sibelius: Danses Champetres
Nielsen: Fiolinsonate nr. 1
2L/Musikkoperatørene

«Northern Timbre» kan vel oversettes med nordisk klang, eller tone. En ganske vag betegnelse som ikke har noe med tonehøyde, varighet eller dynamikk å gjøre, altså hvordan komposisjonen er utformet. Den visuelle metaforen er vel farge. Uansett vaghet, så vil vel denne tittelen peke på at de nordiske landene har et eller annet felles, også musikalsk sett. Ifølge omslagsbildet på denne utgivelsen er det lett å tolke det nordiske som kjølig, nakent og karrig. For her står Ragnhild Hemsing i et vinterlandskap med snø og bladløse trær og spiller fiolin. Og det hun spiller, i hvert fall på platen, er Grieg, Sibelius og Nielsen. Komponister som ruver i hvert sitt land, og andre steder også. Men har de noe felles, musikalsk sett?

Går det an å peke på noen felles trekk i musikken som er med på skape denne nordiske tonen, eller er det bare noe som tilføres utenifra?

All right, de var alle tre nordiske komponister, men hadde de noe felles utover det?

Det er vanskelig å finne likheter mellom Edvard Griegs mesterlige tredje sonate, et av hans ypperste verker, og Carl Nielsens første sonate. Eller Jean Sibelius' bondedanser, for den sakens skyld. Det måtte da være denne tonen, da? Men hva består den av? Hvordan klinger den? Går det an å si noe om den?

Jeg tror ikke det. Likevel er det vel slik at hvis musikk oppfattes som nasjonal, eller nordisk av mange nok, så blir den oppfattet som nasjonal eller nordisk. Det blir en del av verket, selv om det er vanskelig via en analyse å peke på hva det nasjonale eller nordiske består i. Måten vi bestemmer musikk på, skifter hele tida, og gjerne ut fra

blir mindre, men innspillingen blir ikke dårligere av den grunn. I tillegg oppfatter jeg at samspillet mellom Hemsing og Aspaas har utviklet seg; at de trigger hverandre mer enn de gjør på «Yr».

For i visse partier er det et driv her, et driv som selvsagt kommer av at de lytter til hverandre. Men også av at de noen ganger spiller seg litt fri fra hverandre. Dette blir tydeligst i Nielsensonaten, der fiolinstemmen og klaverstemmen er ganske uavhengige. Ikke slik forstått at de ikke musiserer «sammen», men det blir en friksjon som skaper spenninger i en slags frigjøring av begge instrumentene. I det hele tatt er Nielsensonaten typisk Nielsen i

Er det noen felles trekk i musikken som er med på skape denne nordiske tonen, eller er det bare noe som tilføres utenifra?

andre kriterier enn de rent musikalske. Arne Nordheim sa det såpass enkelt en gang: Norsk musikk er musikk skrevet av en komponist med norsk statsborgerskap. Så da er vel nordisk musikk skrevet av komponister som er statsborgere i de nordiske landene. Som norske Grieg, finske Sibelius, eller dansken Nielsen. Men det de har felles, er lite – bortsett fra at de bodde i disse landene.

Og det er vel her Ragnhild Hemsing og Tor Espen Aspaas kommer inn. Særlig Hemsing har jo markert seg som en utøver som formidler norsk musikk, både kunstmusikk og folkemusikk. På sin første plate på Simax, «Yr», spiller hun både flatfele og hardingfele. På denne utgivelsen er hardingfela borte, så den klanglige variasjonen

den forstand at den skjærer klar av alle klisjeer slik at den, som så mye musikk av Nielsen, blir et slags mysterium tuftet på en kompositivisk saklighet.

Dette mysteriet utvider Hemsing og Aspaas gjennom sitt spill. I Griegsonaten spiller de mer «sammen», noe jo også komposisjonen legger opp til. Og de framhever kontrastene i denne sonaten, forskjellen mellom det svake og det sterke. I deres tolkning kjøres disse kontrastene ut i det maksimale, slik at et av Griegs mest uttrykksfulle verk nesten blir smertefullt.

I tillegg får vi et leilighetsverk av Sibelius, som de begge løfter til noe annet. Nei, den nordiske tonen er ikke kjølig eller karrig. I hvert fall ikke her.

musikk@klassekampen.no